

ГАВРИЛОВ О.В.,
аспірант

*Національний
університет "Києво-
Могилянська академія"*

Хрестоматійними стали факти, пов'язані з Кальмарською унією скандинавських країн. Однак, унія 1397 року була останнім і найпотужнішим втіленням попередніх досвідів скандинавського єднання. Натомість, першим кроком до побудови північноєвропейської унійної конструкції варто вважати 1319 рік. Саме його відомий данський історик Ерик Аруп влучно назвав "порталом до доби уній у Північній Європі"¹. Скандинавія найяскравіше засвідчила парадигму міждержавних об'єднань за Середньовіччя. Цей зразок, не виключено, послужив прикладом для втілення уній між державами Піренейського півострова та Центрально-Східної Європи, справивши вагомий вплив на хід історичного процесу цих територій. З огляду на це, дослідження першої скандинавської унії набуває особливого значення. Таким чином, метою даної статті виступає з'ясування династичної ситуації, а також політичних та дипломатичних процесів, які пов'язані з унією 1319 року. Отже, завдання статті – дослідити обставини укладення, характер,

**ПЕРШИЙ ДОСВІД
СКАНДИНАВСЬКОГО
ЄДНАННЯ:
ШВЕДСЬКО-
НОРВЕЗЬКА
УНІЯ 1319 РОКУ**

внутрішні протиріччя та значення такого явища як перша унія між державами Північної Європи. Історіографія питання має давнє коріння, що сягає середини XIX століття. Цей період характеризується домінуванням у історичних науках країн Північної Європи доктрини політичного скандинавізму. Не дивно, що увага авторів довгий час була прикута до першої скандинавської унії як праобразу і засновку майбутніх інтеграційних процесів. Так, К.Ерслев та Е.Аруп надали унії 1319 року статус наріжного каменя в подальших унійних шуканнях Північної Європи². Але висновки цих двох авторів іноді страждають політичною запрограмованістю. Вагомий внесок до розгляду питання зробили Г.Карлссон і Х.Кут, почавши детальний розгляд двох документів унії. Саме ці автори сформуливали теорію про конституційність унії 1319 року³. Попри це, висновки вказаних істориків часто перебувають в полоні потреби чіткої прив'язки актових документів унії 1319 року до сталих юридичних норм. Натомість, ціла низка істориків сформувала інше бачення – унія 1319 року носила вузький персональний характер і не мала жодного конституційного базису. На думку Г.Йегерстада та Ю.Скрейнера, скандинавське єднання початку XIV століття мало суто феодалний характер та не вмотивовувалось ідейно⁴. Слід зауважити, ці висновки теж великою мірою є ірраціональними, адже будуються лише на полеміці навколо джерел з'їздів в Осло та Уппсали, не беручи до уваги подій 1319 року як цілісності.

1319 року виникла персональна унія між Норвегією та Швецією, підмурки якої заклали дворянські еліти двох королівств на з'їзді в Осло 28 серпня. Норвезький ріксрод та ключові фігури шведської знаті зобов'язалися усталити унію двох держав в особі спільного монарха – трирічного Магнуса Ерикссона. Хартія унії, з якої відомо про з'їзд в Осло, дослідниками традиційно розцінюється двояко⁵. З одного боку, документ ніби служить основоположним трактатом про конституційну унію між двома королівствами. З другого – він називається лише двосторонньою угодою без конституційних ознак. Зрозуміло, означення юридичних документів Середньовіччя доволі розпливчасті. Дуже часто норми, які має виконувати внутрішній зміст акту, щоб зватися конституційним унійним трактатом міждержавного значення, не витримані. Через це, дати чітке визначення Хартії унії від 28 червня 1319 року дуже важко. Норвезький історик Хальвдан Кут та його шведський колега Готтфрід Карлссон, можна сказати, “вклали” в історичну науку апріорне поняття, що документ зі з'їзду в Осло є трактатом, а отже, відповідно, подія, яку він засвідчував, – нічим іншим, ніж імплементацією реальнополітичної, а не лише персональної унії⁶. Авторитет двох істориків виявився незрівнянно більшим за їх аргументацію, тому питання про характер документа 1319 року перетворилось у сучасних

дослідження на справжню проблему. Для того, щоб насправді зрозуміти природу як самого з'їзду в Осло, так і його правових наслідків, необхідно здійснити розгляд династичної ситуації та політичного розвитку усіх трьох скандинавських королівств незадовго до 1319 року.

На початок XIV століття Норвегія була спадковою монархією. Юнкер Магнус Ерикссон мав беззаперечне право на трон після того, як 8 травня 1319 року помер його дід, конунг Хокун V Магнуссон. Зі смертю останнього перервалася чоловіча лінія прямих нащадків давньої королівської династії Сверрів, але, за законом 1302 року, спадкоємець міг визначатись і за жіночою лінією⁷. Данський король Ерик Менвед у 1319 році був бездітним. Першорядне право на трон по смерті монарха мав його брат, герцог Халланду Кристофер. Проте, складність ситуації полягала в тому, що відносини між королем та його братом були ворожими. Герцог постійно вчиняв проти вінценосного брата змови та інтриги, неодноразово прагнув позбавити його корони. 1316 року Кристофера де-юре позбавили герцогства й оголосили у Данії персоною нон-грата. Майбутнє данської корони вбачалось непевним. У Швеції незадовго до 1319 року династична ситуація набула вимірів катастрофічної. Сказати так зовсім не буде перебільшенням. До 1318 року шведський королівський рід Фолькунгів налічував чимало претендентів на трон: як мінімум, конунг Швеції Біргер Магнуссон і його брати Ерик та Вальдемар мали кожний по синові.

У грудні 1317 року конунг Швеції Біргер на так званому "Нючюпінзькому гостюванні" підступно взяв у полон і наступного року вбив обох своїх братів. Однак, це нічого йому не дало. Натомість, прибічники закатованих герцогів підняли повстання проти короля і швидко захопити всю територію країни, вигнавши Біргера на Готланд. Сина конунга, Магнуса, на Готланд вчасно переправити не вдалося. Невдовзі він потрапив до рук "герцозької партії", ставши заручником⁸. Поступово шведська громадянська війна втягла до "монаршого конфлікту" всю Скандинавію. На кінець 1318 року Північна Європа розпалася на два воюючі табори. Конунг Швеції здобув підтримку данського короля, свого тестя Ерика Менведа, висуваючи претендентом на корони Данії і Швеції Магнуса Біргерссона. "Герцозька партія" Швеції спиралася на норвезького конунга Хокуна, висуваючи кандидатом на шведську та норвезьку корони сина герцогині Інгеборг Магнуса Ерикссона. Військова допомога Данії королю Швеції не зарадила, війська "герцозької партії" незабаром увірвалися до провінції Сконе, змушуючи данців до миру. Угода в Роскілле 1318 року поклала край військовим діям. Це було перемир'я, укладене строком на три роки⁹. Оговорювалось, що 1319 року в Гельсинборзі збереться з'їзд шведської та данської знаті, щоб залагодити ті протиріччя, які спричи-

нили громадянську війну. До з'їзду становище обох сторін мало залишатись на позиціях статус-кво.

Ця угода дає нам чудову можливість зрозуміти прагнення сторін на зустрічі в Роскілле та з'ясувати політичну систему феодальної ієрархії тогочасної Швеції. Одна з копій угоди призначалась королю Ерику Менведу та конунгу Біргеру; друга – шведській знаті (архієпископові Уппсали Улову та чотирьом шведським єпископам, 21 лицарю та 9 свенам). В обох копіях чітко прослідковуємо склад високих договірних сторін. Одну представляють король Ерик Менвед та конунг Біргер Магнуссон “з родом та людьми”, другу – конунг Норвегії Хокун Магнуссон, роди шведських герцогів з їх “людьми” та королівством Швеція разом з замком Варберг та належною частиною герцогства Халланд (йдеться про Північний Халланд як персональне володіння герцогині Інгеборг). В той же час, герцог Південного Халланду Кристофер, вигнанець у Данії, в угоді не згадується зовсім. З документа слідує, що “герцозька партія” створила незалежну групу в межах Шведського королівства. Але це зовсім не означає, що в угоді шведська знать виступає представником королівства чи його народу. Першим, хто згадується в документі поміж світської шведської знаті – є Матс Кеттільмундссон під титулом “*darifter et capitaneus*”, але без уточнення того, що він є маршалом та, де-факто, протектором корони. Натомість, в трактаті Біргера названо не інакше як “король шведів та готів”. Навряд чи варто сумніватись у тому, що Швецію в Роскільській угоді представляв конунг-вигнанець Біргер Магнуссон. В документі шведська знать на позначення себе як корпорації не вживає такого поняття як рада чи рїксрод. Про шведську королівську раду взагалі не йдеться в джерелах, починаючи з часу вигнання Біргера зі Швеції й закінчуючи новими виборами конунга. Ганс Йегерстад пояснює це так: сам рїксрод як інституція був прив'язаним не до королівства, а лише до королівської особи¹⁰. Таким чином, на основі Роскільської угоди можна зробити важливий висновок – шведська знать до моменту обрання нового короля не складала представницького органу, отже, не мала юрисдикції представляти королівство на міжнародній арені. Аналогічно, в документах з'їзду шведської знаті у Стокгольмі в березні 1319 року, ні слова немає про конституційну раду чи уряд. Матс Кеттільмундссон згадується лише як приватна особа, хоч насправді він був маршалом, протектором корони та першою особою “герцозької партії”¹¹. З'їзд аристократії у Стокгольмі став підготовчим етапом для “герцозької партії” перед інтерскандинавським з'їздом знаті у Гельсинборзі. Але доля внесла кілька коректив до подальшого сценарію перебігу подій: 8 травня помер конунг Норвегії Хокун. В середині літа 1319 року, відповідно до постанов угоди в Роскілле, мав відбутися дворянський з'їзд на узбережжі

Ерезунду. Але шведські представники на нього не з'явилися. Натомість, делегація шведської знаті в той само час перебувала у зовсім іншому місці – в норвезькому Осло.

Саме влітку 1319 року в Осло зібралося загальнонорвезьке ріксмьоте. Приводом стало помазання нового короля. До Норвегії прибула і герцогиня Ингеборг як представниця інтересів сина Магнуса – спадкоємця норвезької корони. Сам Магнус, вірогідно, в Осло не приїхав. Делегація шведської знаті в Норвегії складалася з семи осіб, як духовних так і світських, а головою делегації виступала сама герцогиня. Реконструювати події того літа важко, оскільки ми маємо лише одне джерело, що оповідає про результати ріксмьоте, та й то, не оригінал¹². Хартію унії датовано 28 червня 1319 року, тобто третім днем роботи з'їзду. І саме її дослідники розглядають як угоду, що заклала підвалини майбутньої унії; або трактат, що склав її конституційну основу. Головні рішення норвезького ріксмьоте виглядають однозначно і зводяться до таких двох пунктів:

➤ Домовленість про реалізацію персональної шведсько-норвезької унії в особі Магнуса Ерикссона. Шведські дворяни пообіцяли обрати конунгом Швеції юнкера Магнуса, сина герцога Ерика та герцогині Ингеборг. Визначались терміни: вибори Магнуса королем Швеції мали відбутися до його воцаріння у Норвегії.

➤ Визначення взаємин обох королівств уже в рамках персональної унії: почергове еквівалентне перебування конунга в обох державах, рівний розподіл грошових та натуральних зборів на утримання королівського апарату та канцелярії. Окремо визначалась непорушність кордонів та незалежність обох королівств.

Та хоч рішення ріксмьоте і виглядають прозорими, але в сучасних дослідженнях дебати ведуться навколо їх правового оформлення. Історики сперечаються щодо проблем юридичної значимості документа з'їзду в Осло влітку 1319 року, дійсності цього документа і компетенції представницької делегації Швеції. Оскільки сім шведських представників були в Осло, то довгий час документ з'їзду розглядався як копія унійної угоди, видана для Норвегії. Відповідно, за логікою, мав би існувати й шведський її примірник. Але Г.Карлссон висловив припущення, що документ міг бути зовсім не угодою, а трактатом за змістом¹³. На його думку, це трактат з якостями свідоцького акту, що писався лише в одному екземплярі і був конституцією унії. Але Г.Карлссон не дослідив, чи було скріплено документ усіма печатками, які надали б йому статусу конституції, а якщо й було, то якими: шведськими, норвезькими, чи обох королівств відразу. В будь-якому випадку, потрібно з'ясувати, в якій мірі даний документ був обов'язковим до виконання для представників обох королівств. Г.Карлссон не

окреслив жодних юридичних наслідків Хартії унії в процесі її аналізу. Попри це, він безапеляційно зазначав, що документ являв вироблений та дійсний акт конституційної унії, який вступав у силу з моменту обрання Магнуса конунгом Швеції. Він визначив це так: “трактат на виконання правил щодо спільної (для двох держав) королівської влади і тому – обширний поєднавчий акт”¹⁴. Суперечити Карлссоновій оцінці історики майже сорок років не наважувались, хоча певні винятки існували. Г.Йегерстад здійснив оцінку угоди в Осло на предмет юридичної значимості документа¹⁵. Його головний контраргумент Г.Карлссонови полягає в тому, що шведські представники не мали необхідних повноважень, і, відповідно, компетенції, щоб представляти Швецію як королівство на міжнародній арені. Оскільки шведського риксроду на той час не існувало, то доречніше було б вести мову про “норвезько-шведську конфедерацію стурманів”, члени якої зобов’язувалися “так довго, як лише можливо, обмежувати унійний зв’язок”¹⁶. Компромісну думку висловив Й.Скрейнер. Він вважав, що природа Хартії унії двояка: цей документ водночас має як характеристики трактату, так і угоди. Хоча, все ж, норвезький історик більш схильний віднести Хартію унії до угоди, зауважуючи, що її дія обмежувалася в часі, бо зберігала чинність до набуття Магнусом Ерикссоном повноліття¹⁷. Попри ці дискусії з приводу дефініцій, єдиної думки щодо Хартії унії серед істориків немає. Можна лише сказати, що Хартія унії з Осло від 1319 року продовжує згадуватися в історичних дослідженнях як акт, що у правовому вимірі заклав справжнє підґрунтя для унії між Норвегією та Швецією¹⁸. Втім, дане питання у сучасних дослідженнях, за великим рахунком, більше скидається на суперечку принципів, ніж на об’єктивне професійне прагнення істориків з’ясувати істину.

Якщо угода в Осло формально чи реально є трактатом, тоді вона має бути пактом про унію з юридичною дією, конституцією унії, зрештою. Але чи справді це так? Невідомо. Радше буде менш небезпечним, з огляду на можливу помилку, назвати акт політичною домовленістю, навіть протоколом про наміри між норвезьким дворянством та представниками шведської знаті. Якщо розглядати природу документа саме з такої точки зору, та ще в контексті політичної ситуації тогочасної Скандинавії, то все прояснюється. Проте, щоб подати задовільні пояснення щодо документа, потрібно взяти до уваги такі факти:

➤ Біргер Магнуссон згадується в синхронних джерелах як “король Швеції і Готланду” і з правової точки зору виступає єдиною особою, вповноваженою представляти Швецію на міжнародній арені. Шведські стурмани іменуються в синхронних джерелах лише як “представники всіх шведських людей”. У Швеції немає жодного законодавчого органу – ні риксроду, ні уряду. Законодавчо не оформлений інститут протектор-

ства корони. Тобто ніхто, окрім короля, не міг видати делегатам на міжнародні з'їзди мандат виступати від імені всього королівства.

➤ Шведські стурмани розуміли, що вони порушили умови угоди в Роскілле 1318 року, не представивши делегацію на з'їзд знаті в Гельсинборг. Відповідно, вони порушили закон в очах королів Данії та Швеції.

➤ Якщо спадкоємець трону Магнус Ерикссон перебував під опікою Інгеборг та "герцозької партії" саме у Швеції, то чому Інгеборг не взяла його (що було б цілком природним) на норвезьке рикс്മоте? Чи не могли такі дії викликати резонансу в Норвегії? А якби Магнуса таки привезли до Осло, то у Швеції?

За таких обставин "герцозька партія" змушена була виробити придатну політичну лінію задля припинення громадянської війни у Швеції. Наслідком цієї політики і став візит 7 шведських стурманів та герцогині Інгеборг в Осло. Цілком можливо, що шведів до Норвегії ніхто не запрошував, або делегати перебували у країні фьордів у статусі приватних, а не юридичних осіб. Якщо розглядати Хартію унії у вимірах цього пласту фактів, то аналіз рикс്മоте в Осло значно полегшується. На третій день свого перебування в Норвегії представники шведської знаті пообіцяли докласти усіх зусиль для обрання Магнуса шведським конунгом. Ця процедура мала відбутись до норвезької коронації (до 1 серпня). Норвежці поставили перед шведами умову надати спадкоємця трону "живим" і "особисто", адже вони переконливо не знали, чи він живий. Очевидно, що на норвезькому рикс്മоте Магнус не розглядався як один майбутній монарх суцільної унійної конструкції, а був лише претендентом на дві корони двох суверенних держав. Більше того, ми повинні розуміти, що на з'їзді в Осло панувала атмосфера недовіри між обома дворянськими представництвами, медіатором між якими виступала лише герцогиня Інгеборг. Формулювання Хартії унії дають чітку картину: шведські стурмани опинилися у важкому становищі щодо досягнення власних політичних цілей. В разі неповернення Магнуса у вказаний в акті термін, шведські землі наражались на військову загрозу з боку Норвегії та її економічну обструкцію, за якими, вірогідно, послідували б аналогічні дії з боку Данії та Готланду. Втім, шведські стурмани не могли обрати Магнуса заочно, залишивши його у Норвегії. Адже тоді Магнус, ставши королем Норвегії, опинився б під впливами норвезького риксроду, який міг і не відпустити конунга до Швеції. В такому випадку громадянська війна у Швеції продовжилася б на невизначений термін, а дворянству довелося б визнати королем ненависного Біргера. В той же час, норвежці боялись відпустити Магнуса на шведську коронацію, адже тоді дворянство Швеції від імені свого короля могло б зажадати Норвегії як спад-

кового володіння саме шведського конунга. І таким чином Норвегія могла бути низведеною до статусу лену чи коронного краю Швеції.

Випрацювання придатної процедури отримання Магнусом влади над обома коронами було нелегким. Для того, щоб не сталося несподіванок і одна сторона не змогла використати іншу, протокол акту з Осло містив пункт про санкції. Шведські делегати пообіцяли, що акт зі шведської сторони буде підкріплено окремим документом. Він мав бути виданий шведським архієпископом та 24 лицарями зразу ж по приїзді делегатів на Батьківшину. Норвежці відразу ж підтвердили акт: на оригіналі, судячи з часткових та розпорошених сфрагістичних даних, стояли печатки канцлера, архієпископа, ще 30 лендерманів та лицарів. Обидві делегації зобов'язувались слідкувати за дотриманням непорушності домовленості в своїх землях обох королівств. Гарантії були такими: якщо знать однієї з держав порушить домовленість, то буде відлучена від церкви представниками вищої духовної влади іншого королівства. Щодо визнання за документом вищої правової юрисдикції, то з норвезького боку на документі стоїть печатка ріксроду, отже, з дипломатичної точки зору, це був акт найвищого рівня. Головної печатки ріксроду Швеції на акті не було. Усі ці складні рішення не можуть розглядатись як ратифікаційні. Однак, акт з Осло напевно був зобов'язуючим для обох сторін, однак попереднім. Тому і встановлював лише процедуру впровадження в життя персональної норвезько-шведської унії. Сам акт містить лише кілька натяків на подальший устрій унійної конструкції, і саме через це не може називатися конституцією унії.

8 липня 1319 року, за десять днів по зустрічі в Осло, шведське дворянство здійснило процедуру виборів конунга в місті Мура¹⁹. Традиційно в історичних дослідженнях вибори шведського монарха розглядаються в нерозривному зв'язку з подіями в Осло. Г.Йегерстад каже, що "обрання Магнуса Ерикссона було єдиною реалістичною дійсністю, що впливала з зустрічі в Осло"²⁰. Варто визнати, що інші трактування суттєво шкутильгатимуть. З групи тих, хто безпосередньо брав участь у виборах конунга Швеції, чотири особи були в Осло. Вони ж і підписали в Уппсалі незабаром Хартію вольностей. Відразу ж по виборах, конунга Швеції доправили до Льодьосе, де й передали до рук норвезької делегації у зазначений строк – 1 серпня²¹. В середині серпня Магнуса помазали на конунга Норвегії у Тьонсберзі. З цього часу персональна шведсько-норвезька унія набула повної сили. Але єдиною зв'язуючою ланкою між двома королівствами, окрім самого конунга, була лише герцогиня Інгеборг як член ріксродів обох королівств.

Для того, щоб зрозуміти унію 1319 року в повній мірі, недостатнім є лише розгляд роботи ріксмьоте в Осло та виборів короля. Потрібно з'ясувати, кому було вигідним обрання Магнуса Ерикссона як шведсь-

ким конунгом, так і норвезьким монархом. Безперечно, це була герцогиня Інгеборг, матір монарха. Позиція герцогині Інгеборг була вельми міцною як серед норвезького дворянства (принцеса крові), так і серед шведського (вдова герцога Ерика, лідера “герцозької партії”). Не дивно, що лише Інгеборг після 1319 року стала повноправним членом риксродів обох країн. Герцогиня згадується в уппсальській “Хартії вольностей” як рядовий член риксроду, що підписав хартію. Але буквально за кілька тижнів, приміром 28 липня 1319 року, Інгеборг починають згадувати у джерелах лише і виключно як “першу особу” в риксродах Швеції та Норвегії, їх урядах²². У Норвегії в обранні Магнуса були зацікавлені претенденти на місце в уряді на час неповноліття майбутнього конунга. Вони претендували на велику долю політичної влади в країні. Хоча конунг Хокун і помер навесні 1319 року, але лагмани та знать Норвегії продовжували себе називати за інерцією риксродом. Але в якій мірі ми можемо говорити про “герцозьку партію” як рушій укладення унії?

Вибори шведського конунга висвітлені джерелами незадовільно²³. Єдиним вартим довіри документом є уппсальська “Хартія вольностей” від 8 липня 1319 року, складена після виборів у Мурі. Уппсальську “Хартію вольностей” підписали та поставили на ній печатки далеко не всі стурмани. Для приміру, угоду 1318 року в Роскільде підписали (не беручи до уваги маршала та архієпископа) 4 з 5 шведських єпископів, 5 з 7 лагсаг королівства, репрезентовані 12 стурманами. Може здатись, що Уппсальська “Хартія вольностей” 1319 року була до якоїсь міри ініційованою саме знаттю Уппланду та архієпископом Уппсали, що складають більшість з-посеред співавторів та підписантів документа. Понад те, ми не повинні забувати й про той факт, що велика частина шведської знаті не підтримувала “герцозької партії”, співчуваючи вигнаному конунгові Біргеру. Представником такої протестної знаті, як не дивно, був один з учасників риксмьоте в Осло, Стефан Рьорікссон. Важливим є те, що жодне зі шведських джерел (уппсальська “Хартія вольностей” чи “Rimkroniken”) не говорить про унію з Норвегією в контексті вибору конунга. Натомість “Хартія вольностей”, говорячи про кандидата на вибір конунгом Швеції, називає його не інакше як “конунг Швеції Магнус, син герцога Ерика”. Конунг лише Швеції!

Тобто, за подіями 1319 року стояла саме “герцозька партія” з її лідерами Матсом Кеттильмундссоном та герцогинею Інгеборг. Остання перебувала під впливом найближчого радника Кнута Поше, що згодом став її чоловіком. Саме він, як зазначає Ганс Йегерстад, очолював більшість за “герцозьку партію” групу – “союз стурманів” Швеції як феодальний підклас²⁴. В такому контексті учасники подій в Осло виступали не стільки представниками “герцозької партії” (хоча ними більшість з

них таки була), скільки усієї шведської знаті. Уппсальська “Хартія вольностей” за своїм змістом є документом більше національного, ніж політичного змісту. Саме тому її часто називають першою феодальною конституцією Швеції (але не унії). Основним моментом при цьому вбачається те, що лагмани та стурмани лагсаг зобов’язувались гарантувати кожен у своїй частині королівства порядок, дотримання права, підтвердження давніх привілеїв церкви і знаті. Також у “Хартії вольностей” обумовлюється всебічна підтримка Матса Кеттільмундссона як протектора-регента до набуття повноліття Магнусом.

Результати аналізу подій 1319 року з усталенням унії між Норвегією та Швецією можна узагальнити так:

➤ Унія між двома королівствами постала без явної конституції чи іншого документа найвищої юрисдикції, що пов’язував та зобов’язував би обидва королівства до реальнополітичного союзу. Існує лише документ, який можна назвати протоколом роботи ріксмюте в Осло. Це пояснює характер унії як “унії за домовленістю”. Адже шведська знать висунула кандидатом на корону Магнуса, сина герцога Ерика, хоча й герцог Вальдемар мав сина-претендента на трон. Тому унія і оцінюється як результат династичної політики шведської знаті, адже Норвегія, маючи не виборну, а спадкову систему передачі корони, альтернатив не мала. Отже, унія 1319 року мала характер персональної.

➤ Монарше правління в обох королівствах було встановленим без управлінських функцій. Тобто, за неповнолітнього конунга не була чітко окреслена процедура регентського правління. Угода в Осло засвідчує, що знать обох держав намагалась обмежити рамки функціонування унії до всіх можливих кордонів.

➤ Правовий статус унії 1319 року можна розглядати з позицій того, який термін вживається на означення найвищих представницьких органів королівств. В угоді в Осло норвезьке зібрання знаті так називається ріксродом, навіть при відсутньому монархові. Можливо, це пояснюється тим, що уряд для регентського правління при наступному неповнолітньому конунгові був вже визначеним. Шведська представницька інституція починає називатись ріксродом тільки невдовзі по виборах монарха в Мурі. Таким чином, шведська делегація в Осло не була вповноваженою укладати міждержавні угоди і трактати.

ПОСИЛАННЯ

- ¹ Arup E. Danmarks historie II. – København, 1932. – S.47.
- ² Arup E. Danmarks historie II. – København, 1932; Erslev Kr. – Bd.2. Den senere Middelalder // Danmarks Riges Historie. – København, 1904-1905.

- ³ Carlsson G. Den svensk-norska unionen under Magnus Eriksson // Humanistiskt-Vetenskapligt Samfundet i Lund. Årsberättelse. – Lund, 1927-1928; Koht H. Den nye i norderlensk historie kringom 1300 // Scandia. #4. – København, 1931. – S.171-183.
- ⁴ Jägerstad H. Hovdag och råd under äldre medeltid. – Lund, 1948; Schreiner J. Formynderstyret i Norge for Magnus Eriksson // Norsk Historisk Tidsskrift. #34. – Oslo, 1946-1948. – S.66-71.
- ⁵ Erslev Kr. – Bd.2. Den senere Middelalder / Danmarks Riges Historie. – København, 1904-1905. – S.160-194; Helle K. Norge blir en stat 1130-1319. – Oslo, Bergen, Tromsø, 1964. – S.202-203.
- ⁶ Carlsson G. Medeltidens nordiska unionstanke // Det levande förflutna. #8. – Stockholm, 1945.; Koht H. Den nye i norderlensk historie kringom 1300 // Scandia. #4. – København, 1931. – S.171-183.
- ⁷ Koht H. Den nye i norderlensk historie kringom 1300 // Scandia. #4. – København, 1931. – S.174.
- ⁸ Rosen J. Striden mellan Birger Magnusson och hans bröder. – Lund, 1939. – 340s.
- ⁹ Diplomatarium Danicum / Udg af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. 2 Udgave. I 8 bd. – København, 1938-1972. – Bd.VIII, #59-60.
- ¹⁰ Jägerstad H. Hovdag och råd under äldre medeltid. – Lund, 1948. – S.233.
- ¹¹ Rosen J. Striden mellan Birger Magnusson och hans bröder. – Lund, 1939. – S.320.
- ¹² Diplomatarium Norvegicum / Udg. af C.A.Lange, C.R.Unger, H.J.Huitfeldt-Kaas, Chr.Brinchmann, o.A.Bugge. I 21 bd. – Christiania (Oslo), 1849 – 1975. – Bd.VIII., #50.
- ¹³ Carlsson G. Den svensk-norska unionen under Magnus Eriksson // Humanistiskt-Vetenskapligt Samfundet i Lund. Årsberättelse. – Lund, 1927-1928.
- ¹⁴ Ibid. – S.211.
- ¹⁵ Jägerstad H. Hovdag och råd under äldre medeltid. – Lund, 1948. – S.238-247.
- ¹⁶ Ibid. – S.246.
- ¹⁷ Schreiner J. Formynderstyret i Norge for Magnus Eriksson // Norsk Historisk Tidsskrift. #34. – Oslo, 1946-1948. – S.66-71.
- ¹⁸ Helle K. Tendenser i nyere norsk høymiddelalderforskning. I 2 bd. – Oslo, 1970. – Bd.2. – S.48-49.
- ¹⁹ Diplomatarium Suecanum, Svenskt Diplomatarium / Utg. av J.G.Liljegren, B.E.Hildebrand, o. E.Hildebrand. I XII bd. – Stockholm, 1829-1975. – Bd.III. #2199.
- ²⁰ Jägerstad H. Hovdag och råd under äldre medeltid. – Lund, 1948. – S.248-249.
- ²¹ Rosen J. – Bd.1. Tiden fore 1718 / Svensk Historia: andra upplagan. I 2 Bd. – Stockholm, 1962. – S.172.
- ²² Diplomatarium Suecanum, Svenskt Diplomatarium / Utg. av J.G.Liljegren, B.E.Hildebrand, o. E.Hildebrand; I XII bd. – Stockholm, 1829-1975. – Bd.III. #2200.
- ²³ Schuck Her. Rikets brev och register. Arkivbildande kansliväsen och tradition inom den medeltidasvenska statsmakten. – Stockholm, 1976. – S.79-82.
- ²⁴ Jägerstad H. Hovdag och råd under äldre medeltid. – Lund, 1948. – S.254.

Надійшла до редакції 19.12.2002